

Samferdselsdepartementet
Postboks 8010, Dep.

0030 Oslo

Oslo, 23. desember 2009

Regionreformen – oppfølging av fylkenes ivaretagelse av nasjonale mål

Vi viser til våre to tidligere høringsbrev i forbindelse med Regionreformen, vår e-post av 16.9.2009 med vedlegg og Samferdselsdepartementets svarbrev av 18.9.2009.

Bakgrunn for reformen

Regjeringen har lagt fire mål til grunn for reformen, hvorav ett av målene er å sikre effektiv ivaretagelse av nasjonale mål som for eksempel bærekraftig utvikling, **likeverdige tjenestetilbud** og rettssikkerhet for den enkelte. I dokumentets omtale av forutsetningene for reformen heter det videre at ”**Staten er garantist** for innbyggerne når det gjelder å sikre verdier som rettssikkerhet, likhet og **likeverdig tjenestetilbud**” (St.meld. nr 12 2006-2007, s 6 og 17, vår utheving).

I høringsnotat fra Kommunal- og Regionaldepartementet, 26. februar 2008; ”Forvaltningsreformen – forslag til nye oppgaver til det folkevalgte regionale nivået”, er behovet for statlige føringer omtalt på side 50 flg. Her går det blant annet frem at det av hensyn til næringsliv, trafikanter, trafikksikkerhet med mer er viktig å vurdere behovet for statlige føringer, og at det er aktuelt ”å gi statlige føringer i form av lov eller forskrifter som sikrer en mistestandard for utbygging, drift og vedlikehold av de regionale vegene, for å sikre god ivaretagelse av trafikksikkerhet, god ivaretagelse av miljøhensyn og en enhetlig standard i overgangen mellom stamveger og regionale veger.” (s 51 i nevnte høringsnotat).

Vi ønsker videre å påpeke at det i Ot.prp. nr 68, avsnitt 5.2.5 vedrørende Nasjonale føringer knyttet til standarden for offentlig veg, går frem at ”Stortinget i Innst.S. nr. 166 (2006-2007) har understreket viktigheten av en god standard på det fylkeskommunale vegnettet, et akseptabelt nivå på veginvesteringene og en fullgod trafikksikkerhetspolitikk i alle fylkeskommuner. For å nå disse målene er det aktuelt å gi enkelte nasjonale føringer, jf St.prp. nr. 1 (2008-2009) og Ot.prp. nr 10 (2008 – 2009)”.

Etter OFVs mening gir dette grunnlag for å forvente aktive grep fra staten for å ivaretar rollen som garantist for innbyggerne med hensyn til å sikre et likeverdig tjenestetilbud over hele landet. For fylkesveiene vil dette innebære at staten på en eller annen måte gir føringer for drift, vedlikehold, oppgradering og utbygging.

Status

Det er ikke lenge til Regionreformen trer i kraft. Det foreligger dessverre allerede flere eksempler på at fylker velger å bruke veimidler til andre fylkeskommunale formål. Den enkleste måten å sikre at dette ikke blir gjort og samtidig sikre et likeverdig tjenestetilbud og god ivaretagelse av nasjonale mål, herunder trafikksikkerhet, er å innføre statlige minstestandarder. En annen løsning; å øremerke midlene, anses som mindre aktuell fordi rammeoverføringer har vært å foretrekke over lengre tid både fra statlig og fylkeskommunalt hold.

Vi kjenner til at det pågår et arbeid med å gi nasjonale føringer og forstår det slik at det i første omgang kun er snakk om å prioritere en tilpasning av gjeldende forskrifter etter Vegloven og Vegtrafikkloven til den nye ansvarsdelingen på veinettet etter 01.01.2010. Vi er videre kjent med at det parallelt arbeides med å utarbeide nye forskrifter på flere områder, bl.a. forskrifter om sikkerhet knyttet til tunneler og bruer. Dermed vil det i siste rekke bli arbeidet med andre nasjonale føringer for å ivareta hensynet til trafikantene og krav til et enhetlig vegnett. Sakens status og kompleksitet innebærer at det vil ta urovekkende lang tid før alle prosesser er vel i havn.

Det er med bekymring OFV registrerer at det fylkeskommunale forvaltningsregimet på vei tilrettelegger for en variabel standard på fylkesveinettet. Dette innebærer en fare for liv og helse. Et eksempel på hvor galt det kan gå, er en alvorlig bussulykke som skjedde på fylkesgrensen mellom Sør-Trøndelag og Hedmark som følge av ulik friksjon ved fylkesgrensen. Bussen veltet og 11 mennesker ble skadet. Statens havarikommisjon for transport har gjennomført en analyse av ulykken, og fremmet 2. jan. 2007 en umiddelbar sikkerhetstilråding til Statens vegvesen: *"Statens havarikommisjon for transport tilrår at Statens vegvesen gjennomgår vinterdriften på Rv 3 syd og nord for fylkesgrensen mellom Hedmark og Sør-Trøndelag med henblikk på å unngå standardsprang (Umiddelbar sikkerhetstilråding VEI nr. 07/4-, vår utheving1)."*

Dette underbygger behovet for et fylkeskommunale forvaltningsregime på vei som forhindrer brå og uventede endringer i føreforhold. Vi ber Samferdselsdepartementet legge dette perspektivet til grunn når behovet for nasjonale føringer skal balanseres mot hensynet til fylkeskommunenes handlefrihet.

Det er hjemmel i Vegloven for at Samferdselsdepartementet ved forskrift kan gi nærmere bestemmelser om minstestandard for drift og vedlikehold av fylkesvegnettet etter iverksettelse av reformen. Denne hjemmelen må Samferdselsdepartementet etter vår mening ta i bruk. Vi oppfordrer derfor til at Samferdselsministeren påser at minstestandarder etableres så snart som mulig.

Oppfølging

Vi frykter at fylkene vil prioritere fylkesveiene ulikt og at det vil føre til variabel standard på fylkesveiene på tvers av geografiske forvaltningsgrenser. Vi frykter at dette vil omfatte variabel driftsstandard, for eksempel med hensyn til når det skal brøytes, saltes og strøs, og med hensyn til vedlikehold.

Disse forholdene tilsier at Regjeringen må få fortløpende i prosessen knyttet til etableringen av statlige føringer. OFV har i brev til Samferdselsdepartementet anmodet om å delta i denne

prosessen, men vi forstår saken nå ligger i fagetaten og at brukerorganisasjoner vil bli hørt på et senere tidspunkt.

På vegne av våre medlemmer ber vi om en redegjørelse for hvordan Samferdselsdepartementet vil sikre og følge opp at fylkene ivaretar forvalteransvaret for fylkesveinettet og på en god måte ivaretar overordnede nasjonale mål om likeverdig tjenestetilbud på tvers av geografiske forvaltningsgrenser. Redegjørelsen bes synliggjøre hvordan staten vil ivareta rollen som garantist for å sikre et likeverdig tjenestetilbud på fylkesveinettet når det gjelder vinterdrift, sommerdrift, vedlikehold, oppgradering, sikkerhetsnivå og teknisk/geometrisk standard.

Vi ser frem til å høre fra Dem snarest.

Vennlig hilsen
Opplysningsrådet for Veitrafikken

Øyvind Solberg Thorsen
direktør

Vilrid Femoen
leder politikk og strategi